

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. gegužės 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Aplinka – Prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimais sistema Europos Sąjungoje – Nemokamas suteikimas – Direktyva 2003/87/EB – 10a straipsnis – I priedas – Sprendimas 2011/278/ES – I priedo 2 punktas – Produktų santykinų taršos rodiklių nustatymas – Vandenilio gamyba – Produkto santykinų taršos rodiklių sistemos ribos vandeniliui – Vandenilio atskyrimo iš dujų srauto, kuriame jau yra vandenilio, procesas“

Byloje C-229/17

dėl *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija) 2017 m. balandžio 11 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. gegužės 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Evonik Degussa GmbH

prieš

Bundesrepublik Deutschland

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. G. Fernlund, teisėjai J.-C. Bonichot (pranešėjas) ir A. Arabadjiev,

generalinis advokatas M. Bobek,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Evonik Degussa GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwalt S. Altenschmidt*,
- *Bundesrepublik Deutschland*, atstovaujamos *Rechtsanwalt G. Buchholz*,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, J. Möller ir D. Klebs,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J.-F. Brakeland ir A. C. Becker,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631), iš dalies pakeistos 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/29/EB (OL L 140, 2009, p. 63; toliau – Direktyva 2003/87), 2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimo 2011/278/ES, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės (OL L 130, 2011, p. 1) ir 2013 m. rugsėjo 5 d. Komisijos sprendimo 2013/448/ES dėl nacionalinių įgyvendinimo priemonių, susijusių su nemokamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų suteikimu pereinamuoju laikotarpiu laikantis Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 3 dalies (OL L 240, 2013, p. 27), iš dalies pakeisto 2017 m. sausio 24 d. Komisijos sprendimu (ES) 2017/126 (OL L 19, 2017, p. 93; toliau – Sprendimas 2013/448) išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Evonik Degussa GmbH* ir *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika) ginčą dėl to, kad kompetentinga nacionalinė administravimo institucija atsisakė šiai įmonei suteikti nemokamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų (toliau – leidimai) jai vykdamą veiklą, kurią sudaro vandenilio atskyrimas iš dujų srauto, kuriame jau yra vandenilio.

Teisinis pagrindas

Direktyva 2003/87

- 3 Direktyvos 2003/87 8 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:
„Suteikdamos leidimus, valstybės narės turėtų atsižvelgti į galimybę organizuojant gamybinius procesus mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas.“
- 4 Šios direktyvos 1 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:
„Ši direktyva nustato <...> leidimų sistemą Bendrijoje <...>, siekiant, kad būtų skatinamas taupus ir ekonomiškai efektyvus išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos mažinimas.“
- 5 Minėtos direktyvos 2 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje nustatyta:
„Ši direktyva taikoma I priede nurodytoms veikloms, kurias vykdamą išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, ir II priede išvardytoms šiltnamio efektą sukeliančioms dujoms.“
- 6 Tos pačios direktyvos 3 straipsnio b punkte sąvoka „emisijos“ apibrėžiama kaip „šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimai į atmosferą iš įrenginio šaltinių arba I priede išvardytų rūšių aviacijos veiklą vykdančio orlaivio išmetamos dujos, susijusios su ta veikla“, o jo e punkte sąvoka „įrenginys“ apibrėžiama kaip „stacionarusis techninis įrenginys, kuriame vykdoma viena arba daugiau iš I priede išvardytų veiklų ir bet kokios su ja susijusios kitos veiklos, kurios techniniu požiūriu yra susijusios su toje vietoje vykdoma veikla ir kurios galėtų turėti įtakos emisijoms ir teršimui“.

7 Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 31 d. Komisija priima visai Bendrijai taikomas ir visiškai suderintas įgyvendinimo priemonės dėl apyvartinių taršos leidimų paskirstymo pagal 4, 5, 7 ir 12 dalis, įskaitant 19 dalies suderintam taikymui būtinas nuostatas.

Tokios priemonės, skirtos šios direktyvos neesminėms nuostatoms iš dalies pakeisti ją papildant, priimamos laikantis 23 straipsnio 3 dalyje nurodytos reguliavimo procedūros su tikrinimu.

Pirmoje pastraipoje nurodytomis priemonėmis kiek įmanoma apibrėžiami visos Bendrijos *ex ante* santykiniai taršos rodikliai siekiant užtikrinti, kad leidimai būtų skirstomi skatinant mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas bei naudoti efektyviai energiją vartojančias technologijas, atsižvelgiant į efektyviausius metodus, pakaitalus, alternatyvius gamybos procesus, didelio naudingumo termofikaciją, veiksmingą energijos gaminimą iš dujų atliekų, biomasės naudojimą ir anglies dioksido surinkimą, transportavimą bei saugojimą ten, kur yra tokie įrenginiai, ir kad nebūtų skatinama didinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų. <...>

Iš esmės, kiekvienam sektoriui ir jo pošakiui taikomas santykinis taršos rodiklis apskaičiuojamas nuo galutinio produkto, o ne nuo žaliavų, siekiant, kad per visą atitinkamo sektoriaus arba jo pošakio gamybos procesą būtų kuo labiau sumažintos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos ir padidėtų energijos naudojimo efektyvumas.

<...>“

8 Šios direktyvos I priede pateikta lentelė, kurioje išvardytos veiklos, kuriai taikoma ši direktyva, kategorijos. Viena iš šių veiklų yra „vandenilio (H₂) ir sintezės dujų gamyba taikant riformingą arba dalinę oksidaciją, kai gamybos pajėgumas didesnis nei 25 tonos per dieną“.

Direktyva 2009/29

9 Direktyvos 2009/29 8 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„<...>Be to, reikėtų užtikrinti didesnę nuspėjamumą ir išplėsti sistemos taikymo sritį įtraukiant į ją naujus sektorius ir dujas, kad rinkai būtų siunčiami aiškesni anglies dioksido kainos signalai, kuriais būtų skatinamos būtinos investicijos, ir būtų siūlomos naujos taršos mažinimo galimybės, dėl kurių sumažės bendros taršos mažinimo sąnaudos ir padidės sistemos efektyvumas.“

Sprendimas 2011/278

10 Sprendimo 2011/278 1, 2, 4, 5 ir 8 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(1) Direktyvos [2003/87] 10a straipsnyje reikalaujama, kad visai Bendrijai taikomomis ir visiškai suderintomis įgyvendinimo priemonėmis dėl apyvartinių taršos leidimų paskirstymo pagal galimybes būtų apibrėžiami *ex ante* santykiniai taršos rodikliai siekiant užtikrinti, kad apyvartiniai taršos leidimai būtų skirstomi skatinant mažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bei naudoti efektyviausią energijos vartojimo technologijas, atsižvelgiant į efektyviausias technologijas <...> Siekiant, kad tinkamai veiktų rinka, suteikiamų ATL skaičių būtina nustatyti prieš prasidedant prekybos laikotarpiui;

(2) apibrėžiant principus, pagal kuriuos nustatomi atskirų sektorių ar jų pošakių *ex ante* santykiniai taršos rodikliai, išėties tašku turėtų būti 10 % efektyviausių sektoriaus arba jo pošakio įrenginių ES vidutinės eksploataavimo charakteristikos 2007–2008 m. Santykiniai taršos rodikliai turėtų būti

apskaičiuojami produktams, o ne pagal jiems pagaminti naudojamas žaliavas, kad per visą atitinkamo sektoriaus arba jo pošakio gamybos procesą būtų kuo labiau sumažintas išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir padidėtų energijos vartojimo efektyvumas;

<...>

(4) kiek buvo įmanoma, Komisija nustatė produktų ir tarpinių produktų, kuriais tarpusavyje prekiauja įrenginius eksploatuojantys veiklos vykdytojai, pagamintų vykdant Direktyvos [2003/87] I priede nurodytų rūšių veiklą, santykinius taršos rodiklius. <...>

(5) Komisijos manymu, nustatyti produkto santykinį taršos rodiklį buvo įmanoma tais atvejais, kai, atsižvelgiant į gamybos procesų sudėtingumą, turėti produkto apibūdinimai ir klasifikacijos, pagal kuriuos galima patikrinti gamybos duomenis ir visoje Sąjungoje suteikiant ATL taikyti tą patį produkto santykinį taršos rodiklį. Nustatant santykinius taršos rodiklius nebuvo atsižvelgiama nei į geografinį pasiskirstymą, nei į naudotas technologijas, žaliavas ar kurą, siekiant neiškreipti santykinų pranašumų, susijusių su anglies dioksido efektyvumu, visoje Sąjungos ekonomikoje ir kuo labiau suderinti pereinamojo laikotarpio nemokamų ATL suteikimą;

<...>

(8) <...> Be to, vadovaudamasi Direktyvos [2003/87] 10a straipsnio 1 dalimi ir remdamasi papildoma iš įvairių šaltinių gauta informacija bei specialiu tyrimu, kurio metu išanalizuota efektyviausios technologijos ir sumažinimo potencialas Europos ir tarptautiniu mastu, Komisija dėl kiekvieno sektoriaus išnagrinėjo <...>“

11 Šio sprendimo 1 straipsnyje numatyta:

„Šiuo sprendimu nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvą [2003/87] nuo 2013 m. pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės.“

12 Minėto sprendimo 3 straipsnyje nustatyta:

„Šiame sprendime vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

b) su produkto santykinio taršos rodikliu susijusi įrenginio technologinio proceso dalis – su produkto, kurio santykinis taršos rodiklis nustatytas I priede, gamyba susijusios sąnaudos, produkcija ir atitinkamos su jomis susijusios išmetamosios ŠESD;

c) su šilumos santykinio taršos rodikliu susijusi įrenginio technologinio proceso dalis – sąnaudos, produkcija ir su jomis susijusios išmetamosios ŠESD, kurių neapima su produkto santykinio taršos rodikliu susijusi įrenginio technologinio proceso dalis, susijusios su toliau nurodytos išmatuojamos šilumos gamyba ir importu iš įrenginio ar kito vieneto, kuriems taikoma Sąjungos sistema, arba ir jos importu, ir su jos gamyba; išmatuojama šiluma turi būti:

- suvartojama įrenginyje produktams gaminti, mechaninei energijai (išskyrus suvartojamą elektros energijai gaminti) gaminti, taip pat šildymui arba vėsinimui (išskyrus suvartojamą elektros energijos gamybai), arba
- eksportuojama į įrenginį arba kitą vienetą, kuriam Sąjungos sistema netaikoma, išskyrus eksportuojamą elektros energijai gaminti;

<...>“

13 To paties sprendimo 10 straipsnyje nurodyta:

„1. Remdamosi pagal 7 straipsnį surinktais duomenimis, valstybės narės pagal 2–8 dalis apskaičiuoja, kokį ATL skaičių jos kiekvienais metais nuo 2013 m. nemokamai suteiks kiekvienam esamam įrenginiui savo teritorijoje.

2. Kad galėtų tai apskaičiuoti, pirmiausia valstybės narės nustato preliminarų metinį kiekvienai įrenginio technologinio proceso daliai atskirai suteiktinų nemokamų ATL skaičių, kaip nurodyta toliau:

a) preliminarus metinis kiekvienai įrenginio technologinio proceso daliai, susijusiai su konkrečiu produktu santykinis taršos rodiklis, konkrečiais metais suteiktinų nemokamų ATL skaičius atitinka to produkto santykinio taršos rodiklio vertę, nurodytą I priede, padaugintą iš ankstesnio laikotarpio su tuo produktu susijusio veiklos lygio vertės;

<...>“

14 Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punktą pavadintas „Produktų santykinis taršos rodiklis ir sistemos ribų nustatymas atsižvelgiant į kuro ir elektros tarpusavio pakeičiamumą“. Produkto santykinis taršos rodiklis vandeniliui apibrėžtas taip:

„Produkto santykinis taršos rodiklis	Produktų, kuriems taikomas santykinis taršos rodiklis, apibūdinimas	Procesų ir išmetamųjų ŠESD, kuriems taikomas santykinis taršos rodiklis, apibūdinimas (sistemos ribos)	<...>	Santykinio taršos rodiklio vertė (ATL/t)
<...>	<...>	<...>	<...>	<...>
Vandenilis	Grynas vandenilis ir vandenilio ir anglies monoksido mišiniai, kuriuose vandenilio kiekis sudaro $\geq 60\%$ <...>	Apima visus atitinkamus proceso elementus, tiesiogiai arba netiesiogiai susijusius su vandenilio gamyba ir vandenilio ir anglies monoksido atskyrimu. <...>	<...>	8,85
<...>	<...>	<...>	<...>	<...>“

15 To sprendimo I priedo 3 punkte nustatyti tokie šilumos ir kuro santykiniai taršos rodikliai:

„Santykinis taršos rodiklis	Santykinio taršos rodiklio vertė (ATL/t)
Šilumos santykinis taršos rodiklis	62,3
Kuro santykinis taršos rodiklis	56,1“

Sprendimas 2013/448

16 Sprendimo 2013/448 13 konstatuojamoje dalyje nustatyta:

„Komisija pažymi, kad apyvartinių taršos leidimų suteikimo tikslais Sprendime [2011/278] buvo nustatyti santykiniai taršos rodikliai, atsižvelgiant į produktų apibrėžtis ir įvairiausias gamybos procesus, kurie naudojami tikrinant gamybos duomenis ir vienodai taikant produkto santykinis taršos

rodiklius visoje Sąjungoje. Taikant produktų santykinius taršos rodiklius, įrenginiai padalijami į įrenginio technologinio proceso dalis; su produkto santykiniu taršos rodikliu susijusi įrenginio technologinio proceso dalis apibrėžiama kaip su produkto, kurio santykinis taršos rodiklis nustatytas Sprendimo [2011/278] I priede, gamyba susijusios sąnaudos, produkcija ir atitinkamas išmetamas ŠESD kiekis. Taigi santykiniai taršos rodikliai nustatomi produktams, o ne procesams. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 17 *Evonik Degussa* eksploatuoja vandenilio gamybos įrenginį Marlio (Vokietija) pramoniniame parke, kuriame veiklą vykdo chemijos pramonės įmonės ir yra jų įrenginiai. Grynojo vandenilio gamybai *Evonik Degussa* naudoja įvairius pramonės procesus. Viename iš šių procesų naudojamos „didelio šilumingumo dujos“, kurias sudaro likutinės dujos, išmestos įvairių pramoniniame parke esančių įrenginių. Šiose didelio šilumingumo dujose yra apytiksliai 85–95 % vandenilio, tačiau jose taip pat yra anglies monoksido, anglies dioksido ir dujinių angliavandenių.
- 18 *Evonik Degussa* atlieka didelio šilumingumo dujų hidrinimą ir vėliau jas apdoroja taikydama kintančio slėgio adsorbiciją. Taip ji atskiria vandenilį ir kitas didelio šilumingumo dujose esančias medžiagas tam, kad išgautų ne mažiau kaip 99,95 tūrinio procento vandenilio.
- 19 2014 m. vasario 17 d. sprendimu Vokietijos valdžios institucijos nusprendė suteikti *Evonik Degussa* leidimų už 2013–2020 metus. Šiame sprendime patikslinta, kad į veiklą, kurią sudaro vandenilio išgavimas iš didelio šilumingumo dujų, leidimų suteikimo tikslais atsižvelgta nebuvo.
- 20 2015 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Vokietijos valdžios institucijos patvirtino savo pirminį sprendimą, motyvuodamas, be kita ko, tuo, kad, kadangi vandenilio jau yra didelio šilumingumo dujose, jis nėra *Evonik Degussa* gamybos rezultatas. Produkto santykinis taršos rodiklis, nurodytas Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punkte ir leidžiantis nustatyti suteiktinų leidimų skaičių, apima tik vandenilio gamybą vykdant riformingą, dalinę oksidaciją, dujų reakcijos vandenyje ir kitus vandenilio transformavimo procesus.
- 21 Ieškinyje, kurį *Evonik Degussa* pareiškė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme, *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija), ji iš esmės tvirtina, kad suteikiant leidimus turėjo būti atsižvelgta į vandenilio gamybą gryninant didelio šilumingumo dujas. Šiuo tikslu ji remiasi, be kita ko, produkto santykinio taršos rodiklio vandeniliui formuluote ir šio produkto apibrėžtimi, pateikta Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punkte. Iš tiesų, iš šios apibrėžties neišplaukia, jog tam, kad galima būtų laikyti „vandeniliu“, kaip tai suprantama pagal šį santykinį taršos rodiklį, reikia, kad nagrinėjamos dujos būtų ne adsorbicijos ar gryninimo proceso rezultatas, bet tiesioginė cheminė reakcija.
- 22 Sprendimo 2013/448 13 konstatuojamoji dalis ir Sprendimo 2011/278 5 konstatuojamoji dalis, iš kurių matyti, kad santykiniai taršos rodikliai nustatomi tam tikram produktui, bet ne neatsižvelgiant į jam išgauti taikomą procesą, patvirtina šį aiškinimą. Be to, Europos Komisijos tarnybų dokumente nurodyta, kad dujų adsorbicijos ir gryninimo procesams taikomos sistemos, apibrėžtos produkto santykinio taršos rodikliu vandeniliui, ir nurodytos Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punkte, ribos. Todėl *Evonik Degussa* taikyta kintančio slėgio adsorbicijos technika siekiant išgauti vandenilį, esantį didelio šilumingumo dujų mišinyje, turi būti kvalifikuojama kaip procesas, tapatus vandenilio cheminei sintezei.
- 23 Be to, per visus vandenilio gamybos procesus ši medžiaga jau buvo pradinėse cheminėse medžiagose. Vis dėlto dėl to netaikoma vandenilio gamybos leidimų suteikimo išimtis, nes tik grynas produktas yra lemiamas kriterijus jam taikyti produkto santykinį taršos rodiklį, todėl dvigubas įeinančio produkto, t. y. didelio šilumingumo dujų, ir išeinančio produkto, t. y. vandenilio, leidimų suteikimas negalimas.

- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad *Evonik Degussa* pareikštame ieškinyje iš esmės keliamas klausimas, ar „vandenilio gamybos“ veikla, nurodyta Direktyvos 2003/87 I priede, apima santykinės vandenilio dalies dujų mišinyje padidinimą siekiant išgauti produktą, kuriuo galima prekiauti. Jei būtų atsakyta teigiamai, reikėtų patenkinti *Evonik Degussa* ieškinį ir suteikti šiai įmonei papildomų leidimų.
- 25 Toks papildomas suteikimas turi būti taip pat taikomas, jei įvykdytos dvi kitos sąlygos, t. y. pirma, „vandenilio ir anglies monoksido atskyrimo“ procesui, kaip tai suprantama pagal Sprendimo 2011/278 I priedą, taikytina procesų, susijusių su produkto santykinio taršos rodiklio vandeniliui, apibrėžtis ir, antra, šis procesas apima didelio šilumingumo dujų gryninimą taikant kintančio slėgio adsorbiciją.
- 26 Jei produkto santykinis taršos rodiklis vandeniliui turėtų būti taikomas vandenilio gamybai gryninant didelio šilumingumo dujas, reikėtų nustatyti papildomų leidimų, kurie turėtų būti suteikti *Evonik Degussa*, skaičių. Atsižvelgiant į tai, kyla klausimų dėl įvairius sektorius apimančio pataisos koeficiento, numatyto Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 5 dalyje (toliau – pataisos koeficientas), taikymo.
- 27 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar „vandenilio gamyba“, kaip ji suprantama pagal Sprendimo [2011/278] I priedo 2 punktą, yra tik tuomet, kai iš dviejų vandenilio atomų H vykstant cheminei sintezei susidaro vandenilio molekulė <...>, ar gamybos sąvoka apima ir procesą, kai dujų mišinyje, kuriame yra vandenilio, nevykstant sintezei santykinė vandenilio <...> dalis padidinama – fizikiniu arba cheminiu būdu – pašalinant kitas dujų sudedamąsias dalis, siekiant, kaip nustatyta Sprendimo [2011/278] I priedo 2 punkte, gauti „100 % grynumo produkto 1 tonai (grynos) komercinės produkcijos“?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta taip, kad gamybos sąvoka neapima santykinės vandenilio <...> dalies padidinimo dujų mišinyje, kiltų kitas klausimas:

Ar formuluotė „[apima] proceso elementus, tiesiogiai arba netiesiogiai susijusius su vandenilio gamyba ir vandenilio ir anglies monoksido atskyrimu“ turi būti aiškinama taip, kad [Sprendimo 2011/278] I priedo 2 punkte apibūdintos vandenilio santykinio taršos rodiklio sistemos ribos apima tik abu proceso elementus kartu, („ir“) ar jos taip pat gali būti taikomos atskiram ir vieninteliu proceso elementui „vandenilio ir anglies monoksido atskyrimas“?

3. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta taip, kad sistemos ribos taip pat gali būti taikomos atskiram ir vieninteliu proceso elementui „vandenilio ir anglies monoksido atskyrimas“, kiltų kitas klausimas:

Ar proceso elementas „vandenilio ir anglies monoksido atskyrimas“ yra tik tuomet, kai vandenilis <...> atskiriamas tik nuo anglies monoksido <...>, ar ir tuomet, kai vandenilis atskiriamas ne tik nuo anglies monoksido, bet ir papildomai nuo kitų medžiagų, pavyzdžiui, nuo anglies dioksido <...>?

4. Jei teismo sprendimu būtų pripažįstama [*Evonik Degussa*] teisė reikalauti suteikti papildomų nemokamų apyvartinių taršos leidimų, kiltų klausimas, ar 2016 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Borealis Polyolefine ir kt.* (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ir C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311) rezoliucinės dalies 3 punktą turi būti aiškinamas taip, kad:

- pirminės redakcijos Sprendimo [2013/448] 4 straipsnyje ir II priede nurodytas [pataisos koeficientas] taikomas iki 2017 m. kovo 1 d. valstybės narės kompetentingos institucijos suteiktiems leidimams už 2013–2020 m. ir
- pirminės redakcijos Sprendimo [2013/448] 4 straipsnyje ir II priede nurodytas [pataisos koeficientas] taikomas po 2017 m. kovo 1 d. teismo sprendimu suteiktiems papildomiems leidimams už 2013–2017 m., ir

- c) nuo 2017 m. kovo 1 d. galiojančios Sprendimo [2013/448] redakcijos <...> 4 straipsnyje ir II priede nurodytas įvairius sektorius apimantis pataisos koeficientas taikomas po 2017 m. kovo 1 d. teismo sprendimu suteiktiems papildomiems leidimams už 2018–2020 m.?”

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 28 Savo pirmuoju ir antruoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punktą turi būti aiškinamas taip, kad procesas, leidžiantis ne pagaminti vandenilį taikant cheminę sintezę, bet atskirti šią medžiagą, kuri jau yra dujų mišinyje, patenka į produkto santykinio taršos rodiklio vandeniliui sistemos ribas.
- 29 Reikia pažymėti, kad Sprendimą 2011/278 Komisija priėmė, kaip matyti, be kita ko, iš jo 1 straipsnio, siekdama nustatyti pereinamojo laikotarpio nuostatas visai Sąjungai dėl suderinto leidimų suteikimo. Nors priemonėmis, dėl kurių taip nuspręsta, kaip skelbiama pastarojoje nuostatoje, siekiama pakeisti ne esminius Direktyvos 2003/87 aspektus ją papildant, vis dėlto Komisija šiomis aplinkybėmis privalėjo laikytis šioje direktyvoje nustatyto teisinio pagrindo (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Čekijos Respublika / Komisija*, C-696/15 P, EU:C:2017:595, 51 punktą) ir, be kita ko, jos taikymo srities. Be to, iš to darytina išvada, kad Sprendimo 2011/278 nuostatas reikia aiškinti atsižvelgiant į reikalavimus, įtvirtintus Direktyvoje 2003/87.
- 30 Šios direktyvos 10a straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad iš esmės kiekvienam sektoriui ir jo pašakiui taikomas santykinis taršos rodiklis apskaičiuojamas nuo galutinio produkto, o ne nuo žaliavų, siekiant, kad per visą atitinkamo sektoriaus arba jo pašakio gamybos procesą būtų kuo labiau sumažintos šiltnamio efekta sukeliančių dujų emisijos ir padidėtų energijos naudojimo efektyvumas.
- 31 Todėl, kaip matyti iš Sprendimo 2011/278 4 konstatuojamosios dalies, Komisija kiek įmanoma nustatė produktų santykinis taršos rodiklius. Toje pačioje konstatuojamoje dalyje patikslinta, kad produktai, kuriems taikomi šie rodikliai, pagaminti „vykdant Direktyvos [2003/87] I priede nurodytą rūšių veiklą“.
- 32 Šis požiūris atitinka Direktyvos 2003/87 reikalavimus. Iš tiesų ji taikoma, remiantis jos 2 straipsnio 1 dalimi, emisijai vykdant jos I priede nurodytą veiklą. Iš jos 3 straipsnio b ir e punktų matyti, kad į jos taikymo sritį patenka ir emisija vykdant veiklą, kuri tiesiogiai susijusi su šiame I priede nurodyta veikla ir kuri yra techniškai su ja susijusi.
- 33 Dėl vandenilio gamybos reikia pažymėti, kad Direktyvos 2003/87 I priede ši veikla apibrėžiama kaip „vandenilio (H₂) <...> gamyba taikant riformingą arba dalinę oksidaciją“. Iš to išplaukia, kad jos taikymo sričiai priskirtina tik vandenilio gamyba naudojant tokius procesus, taip pat, remiantis minėtos direktyvos 3 straipsnio b ir e punktais, veikla, kuri tiesiogiai susijusi su šios formos vandenilio gamyba, jei ji techniškai susijusi su šia gamyba.
- 34 Kaip matyti, be kita ko, iš šio sprendimo 29 punkto, produkto santykinis taršos rodiklis vandeniliui, kaip jis apibrėžtas Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punkte, turėtų apimti kitus procesus, tik jei jie patenka į Direktyvos 2003/87 taikymo sritį.
- 35 Šiuo klausimu reikia priminti, kad šis rodiklis apima „proceso elementus, tiesiogiai arba netiesiogiai susijusius su vandenilio gamyba ir vandenilio ir anglies monoksido atskyrimu“.
- 36 Kiek tai susiję su, pirma, sąvoka „vandenilio gamyba“, ją, atsižvelgiant į Direktyvos 2003/87 I priedą, reikia aiškinti kaip apimančią vandenilio gamybą taikant riformingą ar dalinę oksidaciją.

- 37 Antra, kiek tai susiję su „vandenilio ir anglies monoksido atskyrimu“, tokį procesą sudaro ne vandenilio gamyba taikant cheminę sintezę, bet vien vandenilio, jau esančio dujų mišinyje, atskyrimas.
- 38 Todėl šiam procesui netaikomas produkto santykinis taršos rodiklis vandeniliui, apibrėžtas Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punkte. Vis dėlto šiam procesui taikomas produkto santykinis taršos rodiklis vandeniliui su sąlyga, kad jis susijęs su „vandenilio gamyba“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/87 I priedą ir Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punktą, ir jei jis techniškai susijęs su šia gamyba.
- 39 Iš to konkrečiai darytina išvada, kad veikla, kaip antai ta, kurią vykdo ieškovė pagrindinėje byloje, tiek, kiek ją sudaro tik vandenilio atskyrimas iš didelio šilumingumo dujų, kuriose yra apytiksliai 85–95 % vandenilio, neturėtų būti laikoma „vandenilio gamyba“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/87 I priedą ir Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punktą.
- 40 Be to, tokia veikla, kurią vykdant didelio šilumingumo dujų mišinys, kuris nebuvo gautas taikant „vandenilio gamybos“ procesą, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, yra išgryninimas tam, kad būtų galima išgauti vandenilį, yra ne „vandenilio gamyba“, bet savarankiška veikla, kuriai dėl to netaikomas produkto santykinis taršos rodiklis vandeniliui, nustatytas Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punkte.
- 41 Ši Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punkto aiškinimą patvirtina prekybos leidimais tikslas, įtvirtintas Direktyvos 2003/87 1 straipsnyje, skatinti taupų ir ekonomiškai efektyvų išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos mažinimą.
- 42 Iš tiesų iš Direktyvos 2003/87 8 konstatuojamosios dalies, Direktyvos 2009/29 8 konstatuojamosios dalies ir Sprendimo 2011/278 8 konstatuojamosios dalies matyti, kad siekiant šio tikslo reikia į šią sistemą įtraukti veiklą, kurią vykdant yra galimybė sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją. Kaip tai patvirtina visos Teisingumo Teismui pateiktos pastabos, „vandenilio gamyba“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/87 I priedą, sudaro tokią galimybę dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos vykdant šią veiklą. Vis dėlto, taip nėra dėl didelio šilumingumo dujų mišinyje esančio vandenilio atskyrimo, kaip antai nagrinėjamo pagrindinėje byloje, kuriuo tik siekiama išgauti didesnę dalį vandenilio iš dujų mišinio.
- 43 Be to, dėl šios aplinkybės produkto santykinio taršos rodiklio vandeniliui taikymas vandenilio atskyrimo iš didelio šilumingumo dujų srauto, kuriame jau yra vandenilio, procesui, kaip antai nagrinėjamam pagrindinėje byloje, lemtų perteklinį leidimų suteikimą. Iš tiesų šis rodiklis buvo nustatytas, kaip, be kita ko, matyti iš šio sprendimo 31–34 punktų, atsižvelgiant į emisiją gaminant vandenilį taikant riformingą ar dalinę oksidaciją. Jei Komisija būtų norėjusi manyti, kad toks atskyrimo procesas savaime reiškia vandenilio gamybą, kuriai taikomos šios sistemos ribos, ji būtų turėjusi nustatyti gerokai mažesnę produkto santykinio taršos rodiklio vertę, kaip teigia Vokietijos Federacinė Respublika savo rašytinėse pastabose.
- 44 Be to, tiek, kiek *Evonik Degussa* savo rašytinėse pastabose tvirtina, kad ji turėjo gauti leidimų už veiklą, kurią vykdant taikomas pagrindinėje byloje nagrinėjamas vandenilio atskyrimo procesas, motyvuojant tuo, kad nuo vandenilio atskirtos medžiagos, esančios didelio šilumingumo dujose, sudeginamos krosnyje, reikia pažymėti, kad taip sugeneruotai emisijai jau gali būti taikomas santykinis taršos rodiklis. Taip būtų, be kita ko, tuo atveju, jei ši krosnis tiekėtų šilumą, būtina „vandenilio gamybai“, arba jei turėtų būti taikomas šilumos santykinis taršos rodiklis, kaip tai suprantama pagal Sprendimo 2011/278 3 straipsnio c punktą ir I priedo 3 punktą. Tokiu atveju dėl leidimų suteikimo vandenilio atskyrimo procesui jie būtų suteikti du kartus.

- 45 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad reikia vengti suteikiant leidimus į emisiją iš įrenginio atsižvelgti du kartus, nes Direktyva 2003/87 ir Sprendimu 2011/278 draudžiamas dvigubas emisijos skaičiavimas ir dvigubas leidimų suteikimas (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Borealis ir kt.*, C-180/15, EU:C:2016:647, 70–73 punktus).
- 46 Bet kuriuo atveju toks įrenginio, kaip antai nagrinėjamo pagrindinėje byloje, emisijos leidimų suteikimas prieštarautų Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiui atsižvelgti tik į tam tikras veiksmingo energijos iš likutinių dujų panaudojimo formas, nurodytas produkto santykinio taršos rodiklio apibrėžtyje.
- 47 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Sprendimo 2011/278 I priedo 2 punktą turi būti aiškinamas taip, kad procesas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, leidžiantis ne pagaminti vandenilį taikant cheminę sintezę, bet atskirti šią medžiagą, kuri jau yra dujų mišinyje, nepatenka į produkto santykinio taršos rodiklio vandeniliui sistemos ribas. Kitaip būtų tik tuo atveju, jei šis procesas, pirma, būtų susijęs su „vandenilio gamyba“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/87 I priedą, ir, antra, būtų su ja techniškai susijęs.

Dėl trečiojo klausimo

- 48 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį ir antrąjį klausimus, į trečiąjį klausimą nebereikia atsakyti.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 49 Savo ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti 2016 m. balandžio 28 d. Sprendimą *Borealis Polyolefine ir kt.* (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ir C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311) tuo atveju, jei jis turėtų pripažinti ieškovės pagrindinėje byloje teisę į papildomą skaičių leidimų.
- 50 Šiuo aspektu iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad papildomi leidimai *Evonik Degussa* turėtų būti suteikti tik jei procesas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kurį sudaro tik vandenilio, esančio didelio šilumingumo dujų mišinyje, atskyrimas, patenka į produkto santykinio taršos rodiklio vandeniliui sistemos ribas.
- 51 Todėl, atsižvelgiant į atsakymą, kuris pateiktas į pirmąjį ir antrąjį klausimus, į ketvirtąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimo 2011/278/ES, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės, I priedo 2 punktą turi būti aiškinamas taip, kad procesas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, leidžiantis ne pagaminti vandenilį taikant cheminę sintezę, bet atskirti šią medžiagą, kuri jau yra dujų mišinyje, nepatenka į produkto santykinio taršos rodiklio vandeniliui sistemos ribas. Kitaip būtų tik tuo atveju, jei šis procesas, pirma, būtų susijęs su „vandenilio gamyba“, kaip tai suprantama pagal 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB, iš dalies pakeistos 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/29/EB, I priedą, ir, antra, būtų su ja techniškai susijęs.

Parašai.